

De informateur, mevrouw drs. E.I. Schippers
pa: Tweede Kamer der Staten-Generaal
Postbus 20018
2500 EA DEN HAAG

E-mail

Schooleman@vereniginghogescholen.nl

Doorkiesnummer

070 3122614

Datum

6 april 2017

Ons kenmerk

2017.4444.com

Onderwerp

Brief aan Informateur: Investeren in
onderwijs

Geachte mevrouw Schippers,

Hbo-professionals – de leraren, ingenieurs, kunstenaars, ondernemers, sociaal werkers, zorgverleners en agro & food professionals – hebben in onze snel veranderende wereld een belangrijke innovatieve en opbouwende rol te spelen. Hogescholen zetten zich ervoor in dat toekomstige professionals niet alleen beschikken over de nieuwste vakkennis maar ook kritisch zijn, ondernemend, internationaal georiënteerd en beschikken over een moreel kompas. Van oudsher heeft het hbo een belangrijke emancipatiefunctie die kansen biedt aan brede groepen in de samenleving. Voor de cohesie en de economische kracht van Nederland is hoogwaardig en innovatief hoger beroepsonderwijs daarom essentieel. Hogescholen dragen bij aan de toekomst van Nederland, maar vragen van het nieuwe kabinet ook steun om de maatschappelijke opdracht en ambities van hogescholen kracht bij te zetten.

Kwaliteitsslag voortzetten

De hogescholen hebben de afgelopen jaren succesvol gewerkt aan kwaliteit en niveau van de opleidingen. Dit blijkt uit de positieve beoordelingen en accreditaties door NVAO en de Inspectie. Ook de studententevredenheid is aanmerkelijk toegenomen, en hbo-afgestudeerden hebben de laagste werkloosheid van alle studenten in het tertiair onderwijs. Die ingezette kwaliteitsslag willen de hogescholen met kracht doorzetten. Ondanks de vele investeringen in studiekeuzevoorlichting, intake en begeleiding in het eerste jaar vergt het studiesucces nog steeds veel aandacht. Met nog meer hoog gekwalificeerde docenten willen we investeren in maatwerk voor onze studenten, in kleinschalig onderwijs en begeleiding op maat, in maximale talentontwikkeling. Dat vraagt om up-to-standard onderwijsfaciliteiten. Voor de realisatie van deze ambities willen wij het geld inzetten dat vanaf 2018 beschikbaar komt door de invoering van het studievoorschot. Ambities die we delen met onze studenten, zoals ook blijkt uit de Gemeenschappelijke Agenda Hoger Onderwijs die wij op 19 december jl. samen ISO, LSVb en VSNU aan de minister van OCW hebben aangeboden. Wij rekenen er op dat het volgende kabinet zich houdt aan de gemaakte afspraken en de studievoorschot-middelen hiervoor beschikbaar stelt.

Hierbij vormt praktijkgericht onderzoek een onlosmakelijk onderdeel van iedere hbo-opleiding. Praktijkgericht onderzoek versterkt de onderwijskwaliteit en levert nieuwe kennis en innovatieve oplossingen waar de samenleving van profiteert.

Hogescholen hebben de wens dat het nieuwe kabinet daadwerkelijk substantieel investeert in de kwaliteit van onze docenten en kleinschalig onderwijs voor onze studenten.

Hogescholen maken zich zorgen

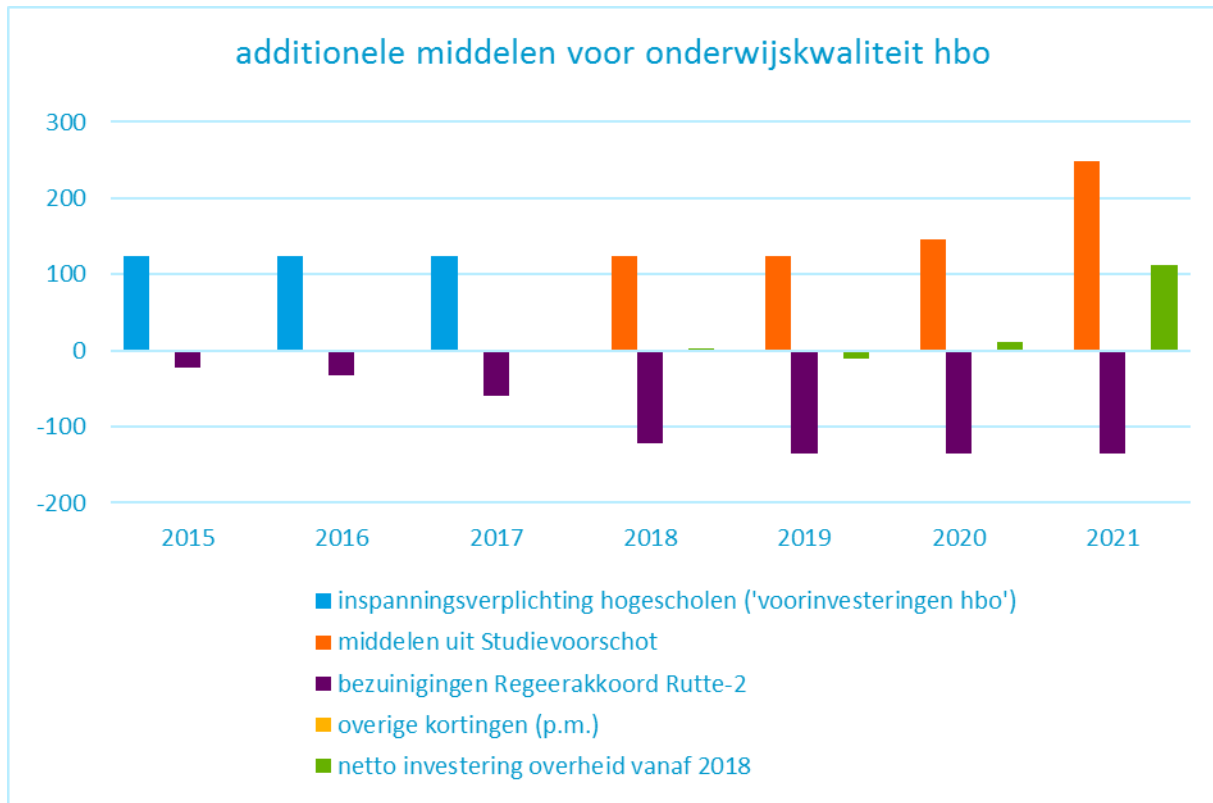
Hogescholen gaan uit van de bestaande wetgeving met betrekking tot het studievoorschot en verwachten dan ook dat de vrijkomende middelen voor de kwaliteit van het hoger onderwijs worden ingezet. De financiële kaders voor de ambitieuze kwaliteitsagenda van het hoger onderwijs zijn grotendeels gebaseerd op eerdere afspraken met het kabinet over de inzet van middelen die vanaf 2018 beschikbaar komen uit de afschaffing van de basisbeurs. Vooruitlopend hierop hebben de hogescholen met de minister van OCW afgesproken de eerste tranche hiervan voor te financieren in de jaren 2015-2017. Dat betekent dat hogescholen in deze periode het uitgavenniveau met minimaal 124 miljoen euro per jaar hebben verhoogd (het hbo en wo tezamen hebben een inspanning van 200 miljoen euro toegezegd) ten laste van de vermogenspositie van de instellingen, zodat dit vanaf 2018 uit de opbrengsten studievoorschot gecontinueerd kan worden.

Tegelijkertijd moet geconstateerd worden dat in de komende periode per saldo nauwelijks additionele middelen voor deze kwaliteitsagenda beschikbaar zijn. Er lopen immers nog forse bezuinigingen uit vorige regeerperioden door in de komende jaren, waaronder:

- Efficiencykortingen (vermindering opleidingen en overhead) uit Regeerakkoord Rutte-II, structureel 195 miljoen euro per jaar voor het ho (waarvan 135 miljoen voor het hbo).
- Diverse kortingen op subsidies die vervolgens (deels) afgewenteld zijn op de lumpsum van de instellingen.
- Kortingen door achtereenvolgende kabinetten op de compensatie voor loon- en prijsontwikkeling.

De effectiviteit van de inzet van de middelen uit het studievoorschot wordt tenietgedaan als tegelijkertijd bezuinigd wordt. Immers, kortingen op het budget komen ten laste van de financiële ruimte die beschikbaar is voor het geven van het onderwijs. Met in de praktijk onder andere een hogere student-docent ratio tot gevolg. Verkapte bezuinigingen onder het mom van 'productiviteits- of efficiencywinst' gaan dus ten koste van goed onderwijs en/of investeringen in de docentkwaliteit en verbetering van het studiesucces.

Saldo investeringen en bezuinigingen hbo: z.o.z.

Momenteel zijn er enkele politieke partijen die al hebben aangekondigd in het nieuwe kabinet te willen bezuinigen op het kunstvakonderwijs zonder enige onderbouwing van dit idee. Terwijl kunstvakonderwijs buitengewoon arbeidsmarktrelevant is en de werkgelegenheid van alumni heel hoog is. Bovendien is het idee dat het halveren van de instroom van het kunstonderwijs ook geld zal opleveren ongegrond. Het zal namelijk leiden tot een verschuiving van studenten.

Hogescholen hopen dat het nieuwe kabinet een duurzaam financieel kader schept om het hoger onderwijs in de gelegenheid te stellen blijvend te investeren in kwaliteitsverbetering. En zeker geen generieke en specifieke bezuinigingen zonder inhoudelijke onderbouwing op zal leggen.

Geef ruimte voor onderwijs op maat en meer gelijke kansen

De kwaliteitsslag die hogescholen hebben ingezet betekent onder andere meer onderwijs op maat dat aansluit op de wensen en behoeften van studenten. Het vraagt om voortdurende vernieuwing van en in opleidingen. Meer aanbod van professionele Masters, honours trajecten, associate degrees, en deeltijdopleidingen die worden afgestemd op de behoeften van werkenden en het bedrijfsleven om tegemoet te komen aan de vraag naar leven-lang-leren. Hogescholen willen kunnen experimenteren met pre-bachelor en schakeltrajecten voor een betere aansluiting op mbo en vo. Ook willen de hogescholen de samenwerking met de universiteiten verder versterken.

Zo bevorderen we dat talent maximaal tot zijn recht komt en dragen we bij aan verbetering van kansengelijkheid en studiesucces.

Hogescholen verzoeken het nieuwe kabinet om hogescholen meer ruimte te geven voor maatwerk en experimenten in en met opleidingen.

Geef vertrouwen aan de kwaliteitsambities van hogescholen: geen prestatiebureaucratie!

De hogescholen vervullen een belangrijke rol bij het toerusten van een grote groep (veelal jonge) mensen om hun weg te vinden in onze samenleving. Daar wordt door de overheid terecht (!) veel belastinggeld aan besteed. De hogescholen zien het ook als hun taak aan de maatschappij verantwoording af te leggen over een goede besteding. Daarbovenop is tijdens de regeerperiode van het vorige kabinet in het hoger onderwijs geëxperimenteerd met een nieuw sturingsinstrument in de vorm van prestatieafspraken. Het nieuwe kabinet zal moeten besluiten welke lessen hieruit getrokken worden. In haar evaluatie van de prestatieafspraken beveelt de commissie Van de Donk aan dat het nieuwe kabinet snel na de start tijd en ruimte neemt voor een brede dialoog met het veld over strategie en sturing in het hoger onderwijs. Wij zijn het hiermee eens; we nemen echter afstand van de aanbevelingen van de commissie over het financiële arrangement en het oprichten van een soort HO-autoriteit. De hogescholen zijn ervan overtuigd dat opnieuw werken met een vorm van prestatiebekostiging vermeden moet worden. Wij vinden het onze maatschappelijke opdracht om meer nog dan nu de belanghebbenden binnen en rond de instellingen te betrekken bij de strategische keuzes die door de instelling gemaakt worden. Dat is in lijn met een advies aan de Vereniging Hogescholen van een commissie onder leiding van oud-Kamerlid Slob, maar ook met het belangwekkende advies van de commissie-Veerman uit 2010 en bijvoorbeeld de aanbevelingen van de WRR in de ontwikkeling naar responsieve organisaties.

Hogescholen hopen dat het nieuwe kabinet tijd en ruimte neemt voor een dialoog met het veld over de strategie en sturing in het hoger onderwijs, zoals geadviseerd door de commissie Van de Donk.

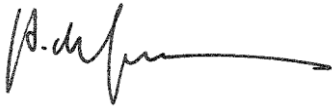
Investeer extra in onderzoek en innovatie

Lectoren, studenten en docenten onderzoeken en ontwikkelen samen met bedrijven, maatschappelijke organisaties en andere kennisinstellingen innovaties voor bijvoorbeeld betere zorg, duurzame energie, slimme steden en onderwijsvernieuwingen. Praktijkgericht onderzoek is de schakel tussen theorievorming en de praktische toepassing voor studenten en dit levert dan ook nieuwe kennis en innovatieve oplossingen waar de samenleving van profiteert. Goede voorbeelden zijn de Centres of expertise waar onderwijs, onderzoek en kennisbenutting hand in hand gaan. De Kenniscoalitie, waar de Vereniging Hogescholen deel van uit maakt, vraagt het volgende kabinet tenminste een miljard euro extra te investeren in onderzoek en innovatie, waaronder een structurele impuls voor het onderzoek van maatschappelijke thema's van de Nationale Wetenschapsagenda. Daarnaast kan een deel van deze investering gebruikt worden om het praktijkgericht onderzoek van hogescholen en de publiek-private samenwerking in de regio meer focus en massa te geven en zo als hogescholen nog meer impact te genereren!

Hogescholen spreken de wens uit dat het nieuwe kabinet tenminste een miljard euro extra investeert in wetenschap en innovatie van de gezamenlijke kennisinstellingen in Nederland. Hiervan is het praktijkgericht onderzoek van hogescholen, dat zich richt op innovaties voor maatschappelijke vraagstukken, een onderdeel.

Mocht u nog vragen hebben over bovenstaande dan willen we die uiteraard graag toelichten. Veel succes met de gesprekken voor een nieuw kabinet.

Met vriendelijke groet,

mr. Thom de Graaf,
voorzitter

CC: Fractievoorzitters en onderhandelaars van VVD, D66, CDA en GroenLinks, en woordvoerders Hoger Onderwijs Tweede Kamer